Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

СЕДМИЧНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА

15.05.2023. – 19.05.2023

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА БАНКАРСТВО, СЛУЖБА FRONT OFFICE

Сарајево, 22.05.2023. године

СЕДМИЧНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА 15.05.2023. – 19.05.2023.

Табела 1: Приказ кретања приноса на државне обвезнице

Приноси	Еврозона				САД				Велика Британија				Јапан			
	12.5.23	-	19.5.23		12.5.23	-	19.5.23		12.5.23	-	19.5.23		12.5.23	-	19.5.23	
2 године	2.59	-	2.76	↗	3.99	-	4.27	↗	3.80	-	3.96	↗	-0.05	-	-0.06	↘
5 година	2.22	-	2.41	↗	3.45	-	3.73	↗	3.60	-	3.82	↗	0.11	-	0.11	→
10 година	2.28	-	2.43	↗	3.46	-	3.67	↗	3.78	-	4.00	↗	0.39	-	0.40	↗

Табела 2: Приказ кретања приноса на њемачке Bubillove

Доспијеће	Приноси			
	12.5.23	-	19.5.23	
3 мјесеца	2.866	-	2.923	↗
6 мјесеци	2.998	-	2.963	↘
1 година	3.089	-	3.126	↗

Граф 1: Приказ кривуља приноса државних обвезница

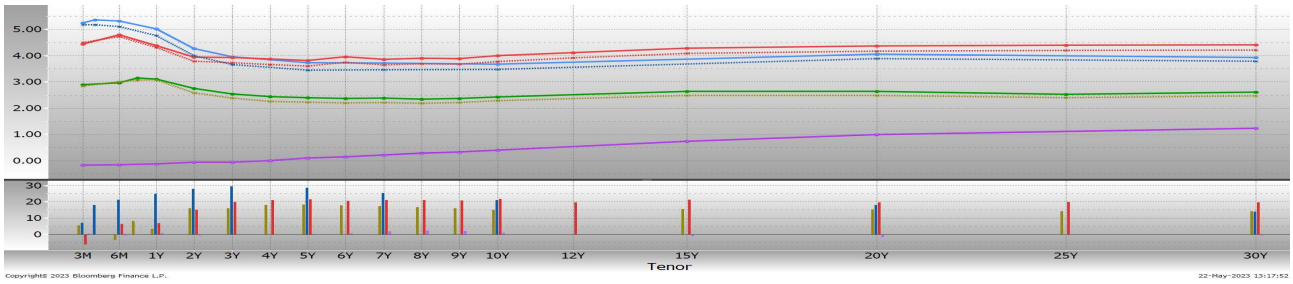

Граф приказује криве приноса Њемачке (зелена), САД (плава), Велике Британије (црвена) и Јапана (љубичаста) за периоде од 3 мјесеца до 30 година на дане 19.05.2023. године (пуне линије) и 12.05.2023. године (испрекидане линије). На доњем дијелу графа је приказана разлика између вриједности одговарајућих приноса на наведене датуме.

ЕВРОЗОНА

Приноси обвезница еврозоне су повећани у односу на претходну седмицу дуж цијеле криве. Приноси њемачких обвезница су повећани између 15 и 19 базних поена, а приноси италијанских обвезница између 9 и 12 базних поена. Изјаве већине званичника ЕЦБ, посебно предсједнице Lagarde крајем седмице, су сигнализирале да ће ЕЦБ вјероватно морати наставити са повећањем каматних стопа. Lagarde је изјавила да се ЕЦБ налази на кључној тачки јер мора наставити борбу против инфлације у вријеме када раст цијена показује знакове успоравања. Додала је да се почиње видјети ефикасност мјера, али да су „високе и одрживо високе каматне стопе још увијек потребне“ како би се достигао циљани ниво инфлације. Економски билтен ЕЦБ за мај је показао да је ЕЦБ још увијек изузетно забринута због високих инфлаторних притисака који настављају да буду „исувише високи, исувише дуго“. Такође, наводи се да упркос томе што се претходна повећања каматних стопа снажно преносе на услове финансирања и монетарне услове, закашњења и трансмисија на реалну економију су и даље неизвјесна.

Почетком седмице објављене су прогнозе ЕУ према којима се очекује да ће инфлација у еврозони ове године износити 5,8% (раније очекивано 5,6%), те 2,8% у 2024. години (раније очекивано 2,5%), при чему је упозорено на „трајне изазове“. Истовремено, благо су повећане прогнозе раста БДП-а еврозоне на 1,1% за

Одрицање од одговорности (Disclamer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као посљедица кориштења или немогућности кориштења информација, материјала или садржаја, или за посљедице одлука донесених на основу њих.

текућу годину и на 1,6% за 2024. годину. Очекује да ће ЕЦБ држати каматне стопе високим дуже него што је раније очекивано због трајности инфлаторних притисака, те се прво смањење каматних стопа сада очекује у II кварталу 2024. године, у поређењу са претходним прогнозама када је то очекивано у I кварталу.
Поред изјава званичника ЕЦБ о будућој могућој путањи монетарне политике важан утицај на тржишна кретања имале су вијести у вези са горњим нивоом задуживања САД, који још увијек није постигнут. Повећани оптимизам да би се договор могао скоро постићи на крају прошле седмице се одразио на раст европских индекса акција, при чему је њемачки DAX индекс у петак на крају трговања забиљежио рекордно високу вриједност од 16.275 поена.

Табела 3: Кретање економских индикатора за еврозону

Ред. бр.	Економски индикатори		Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	**Индустријска производња – ЕЗ (Г/Г)**	**МАР**	0,1%	**-1,4%**	2,0%
2.	**БДП – ЕЗ (Q/Q) 2. прелиминарни податак**	**I квартал**	0,1%	**0,1%**	-0,1%
3.	БДП – Холандија (Q/Q) 2. прелиминарни податак	I квартал	0,2%	-0,7%	0,4%
4.	Трговински биланс – ЕЗ (у милијардама EUR)	МАР	-	17,0	-0,2
5.	Трговински биланс – Италија (у милијардама EUR)	МАР	-	7,54	2,10
6.	Трговински биланс – Ирска (у милијардама EUR)	МАР	-	6,56	4,44
7.	Трговински биланс – Шпанија (у милијардама EUR)	МАР	-	-0,16	-2,46
8.	**Запосленост – ЕЗ (квартално) прелим.**	**I квартал**	-	**0,6%**	0,3%
9.	ILO стопа незапослености – Француска (Q/Q)	I квартал	7,1%	7,1%	7,1%
10.	Стопа незапослености – Холандија	АПР	-	3,4%	3,5%
11.	Јавни дуг – Италија (у милијардама EUR)	МАР	-	2.789,8	2.772,0
12.	ZEW индекс очекиваног повј. инвеститора – Њемачка	МАЈ	-5,0	-10,7	4,1
13.	Потрошња становништва – Холандија (Г/Г)	МАР	-	0,8%	1,7%
14.	Обим малопродаје – Финска (Г/Г) финал.	МАР	-5,8%	-4,4%	-2,8%
15.	**Стопа инфлације – ЕЗ (финал.)**	**АПР**	7,0%	**7,0%**	6,9%
16.	**Темељна стопа инфлације – ЕЗ (финал.)**	**МАР**	5,6%	**5,6%**	5,7%
17.	Стопа инфлације – Италија (финал.)	АПР	8,8%	8,7%	8,1%
18.	Стопа инфлације – Аустрија (финал.)	АПР	9,8%	9,7%	9,2%
19.	Стопа инфлације – Финска	АПР	-	7,9%	7,9%
20.	Произвођачке цијене – Њемачка	АПР	4,3%	4,1%	6,7%

САД

Неизвјесност око постизања договора о горњој граници задужености у САД је и даље један од кључних фактора који утичу на финансијско тржиште. Упркос расту неизвјесности, разговори које воде амерички званичници протумачени су као позитиван сигнал, те су приноси на америчке државне обвезнице забиљежили раст дуж цијеле криве током протекле седмице, посебно на предњем и средњем дијелу. Министрица финансија Yellen је изјавила да ће влада остати без средстава средином јуна, наглашавајући хитност постизања компромиса о горњој граници задужености, док су званичници сложни да преговоре о постизању компромиса треба наставити. Предсједник Феда Powell је у петак поновио да висока инфлација остаје значајна пријетња америчкој економији, те је нагласио да је централна банка „снажно опредијељена“ да је врати на циљани ниво од 2%. Коментаришући утицај банкарске кризе, Powell је изјавио да каматне стопе можда неће морати повећавати тако високо као што би иначе, управо због утицаја који је на кредитна тржишта имао стрес у банкарском сектору. Предсједник Феда из Атланте Bostic је изјавио да очекује паузирање циклуса повећања каматних стопа у јуну, иако је додао да је повећање вјероватнији сценарио него смањење каматних стопа, с обзиром на упорност притисака на цијене. С друге стране, предсједник Феда из Minneapolisa Kashkari је истакао да је такође сагласан са паузирањем на јунској сједници. Истовремено,

Одрицање од одговорности (Disclamer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као посљедица кориштења или немогућности кориштења информација, материјала или садржаја, или за посљедице одлука донесених на основу њих.

предсједник Феда из Ричмонда Barkin је изјавио да је сагласан са повећањем референтне каматне стопе уколико се инфлаторни притисци наставе, те је нагласио да је тржиште рада још увијек снажно. Предсједница Феда из Clevelanda Mester је изјавила како би вољела да референтна каматна стопа дође до тачке у којој би подједнако могло бити потенцијално повећање или смањење, додајући да Фед још није стигао до ове тачке због упорности инфлаторних притисака.

Према резултатима истраживања Bloomberga за мај, економски аналитичари прогнозирају да ће економија у САД у текућој години забиљежити експанзију по стопи од 1,1%, док се за 2024. и 2025. годину прогнозирају стопе од 0,8% и 2,0%, респективно. Прогнозирана стопа инфлације за текућу годину је благо смањена на 4,1% (претходно прогнозирано 4,2%), док је за наредну годину благо повећана на 2,6% са претходно прогнозираних 2,5%. Већина анкетираних економиста очекује да ће Фед на јунској сједници задржати референтну каматну стопу на тренутних 5,25%, док вјероватноћа рецесије у наредних 12 мјесеци износи 65%.

Табела 4: Кретање економских индикатора за САД

Ред. бр.	Економски индикатори		Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	Индекс започетих кућа (М/М)	АПР	-1,4%	2,2%	-4,5%
2.	Грађевинске дозволе (М/М)	АПР	0,0%	-1,5%	-3,0%
3	МБА апликације за хипотекарне кредите	12. мај	-	-5,7%	6,3%
4.	Иницијални захтјеви незапослених за помоћ	13. мај	251.000	242.000	264.000
5.	Континуирани захтјеви незапослених за помоћ	6. мај	1.820.000	1.799.000	1.807.000
6.	Водећи индекс	АПР	-0,6%	-0,6%	-1,2%
7.	Индустријска производња (М/М)	АПР	0,0%	0,5%	0,0%
8.	Искориштеност капацитета	АПР	79,7%	79,7%	79,4%
9.	Индекс увозних цијена	АПР	-4,8%	-4,8%	-4,8%
10.	Индекс извозних цијена	АПР	0,2%	0,2%	-0,6%
11.	Индекс расположења потрошача Ун. из Мичигена Р	МАЈ	63,0	57,7	63,5

USD је апрецирао у односу на EUR, те је курс EURUSD забиљежио пад са нивоа од 1,0849 на ниво од 1,0805.

Граф 2: Кретање курса EURUSD током протекле седмице

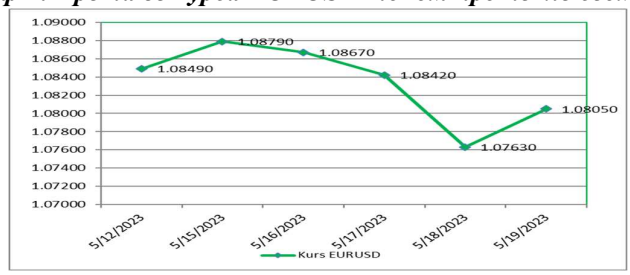

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА

Током протекле седмице објављени су подаци са тржишта рада који су указали на раст стопе незапослености. Повећана незапосленост је резултат појаве више особа, које су раније биле неактивне на тржишту рада. Повећање радне снаге на тржишту рада се може протумачити као позитивна вијест јер би могло ублажити притиске на раст плата у Великој Британији. Гувернер BoE Bailey је истакао да је непоколебљив у обавезивању достизања инфлаторног циља од 2%, али је упозорио да високе цијене хране и напрегнуто тржиште рада може узроковати наставак проблема у вези са растом трошкова живота који погађају сиромашније слојеве грађана. BoE предвиђа да ће до краја године инфлација бити смањена на око 5% и очекује се даљи раст каматних стопа у јуну. Један од кључних савјетника министра финансија Велике Британије, Haldane, који је раније обављао функцију главног економисте BoE, сматра да BoE треба престати

Одрицање од одговорности (Disclamer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као посљедица кориштења или немогућности кориштења информација, материјала или садржаја, или за посљедице одлука донесених на основу њих.

са растом референтне каматне стопе јер постоји опасност од гушења економског опоравка земље. Haldane је истакао да је сада вријеме да се паузира раст каматне стопе након 12 узастопних повећања те је, такође, упозорио на посљедице по клијенте који користе хипотекарне кредите јер долази до раста мјесечних ануитета као посљедица раста каматне стопе. Haldane је сугерисао да би приступ који заговара BoE могао имати негативан утицај на раст и могао би чак Велику Британију увести на пут рецесије, додајући да BoE може приуштити више времена у којем би инфлацију вратила на циљане нивое са циљем да одржи економију и радна мјеста.

Табела 5: Кретање економских индикатора за УК

Ред. бр.	Економски индикатори		Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	Захтјеви незапослених за помоћ	АПР	-	46.700	26.500
2.	Просјечне седмичне зараде (квартално)	МАР	5,8%	5,8%	5,8%
3.	ILO стопа незапослености (квартално)	МАР	3,8%	3,9%	3,8%
4.	Gfk повјерење потрошача	МАЈ	-27	-27	-30

Током протекле седмице GBP је апрецирала у односу на EUR, па је курс EURGBP забиљежио пад са нивоа од 0,87156 на ниво од 0,86812. GBP је депрецирала у односу на USD, па је курс GBPUSD смањен са нивоа од 1,2458 на ниво од 1,2445.

ЈАПАН

Током протекле седмице Влада Јапана је саопштила да ће дозволити да седам највећих компанија за енергетику у Јапану повећа цијене електричне енергије у домаћинствима од јуна, што ће се вјероватно одразити и на раст цијена и инфлаторних притисака. Главни секретар кабинета Matsuno је изјавио да ће се поскупљење струје кретати између 14% и 42%. Највећа електропривреда у Јапану, Tokyo Electric Power Co, добила је одобрење за најмање повећање стопе међу регионалним комуналним предузећима. Већи рачуни за струју ће вјероватно подстаћи раст цијена и то у моменту када BoJ пажљиво прати кретање инфлације и када планира да прилагоди монетарну политику у наредним мјесецима.
Према објављеним подацима, економија Јапана је расла бржим темпом него што се очекивало у I кварталу јер је опоравак потрошње након Ковид19 ублажио утицај глобалних негативних промјена, јачајући наду у одрживи опоравак економије.
Гувернер BoJ Ueda је у петак изјавио да ће BoJ наставити са ултрастимулативном монетарном политиком без обзира на неизвјесне економске изгледе и да неће оклијевати да предузме додатне кораке за ублажавање политике када то буде било потребно. С обзиром да је стопа инфлације у априлу повећана на 3,5% са 3,2% годишње, Ueda је додао да је тренутни пораст инфлације посљедица екстерних фактора који утичу на трошкове и да не одражавају снагу домаће тражње. Ueda је напоменуо да би пооштравање монетарне политике као одговор на растућу инфлацију наштетило економији, као и да су ризици од прераног мијењања политике већи од ризика чекања да се осигура инфлација на циљаном нивоу око 2%. Лидери групе Г7 су у суботу на самиту у Хирошими објавили да желе да изграде „конструктивне и стабилне“ односе са Пекингом. У завршном саопштењу, група западних сила заједно са Јапаном је изнијела забринутост око односа са Кином, али је и нагласила жељу за сарадњом са другом највећом економијом на свијету.

Табела 6: Кретање економских индикатора за Јапан

Ред. бр.	Економски индикатори		Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	Индекс произвођачких цијена (Г/Г)	АПР	5,6%	5,8%	7,4%
2.	Поруџбине машинских алата (Г/Г) Р	АПР	-	-14,4%	-15,2%

Одрицање од одговорности (Disclamer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као посљедица кориштења или немогућности кориштења информација, материјала или садржаја, или за посљедице одлука донесених на основу њих.

3.	БДП (Q/Q) P	I квартал	0,8%	1,6%	-0,1%
4.	Приватна потрошња (Q/Q) P	I квартал	0,4%	0,6%	0,2%
5.	Индустријска производња (Г/Г) F	МАР	-	-0,6%	-0,5%
6.	Трговински биланс (у милијардама JPY)	АПР	-600,0	-432,4	-755,1
7.	Извоз (Г/Г)	АПР	3,0%	2,6%	4,3%
8.	Увоз (Г/Г)	АПР	-0,6%	-2,3%	7,3%

JPY је током протекле седмице депрецирао у односу на EUR, те је курс EURJPY забиљежио раст са нивоа од 147,24 на ниво од 148,99. JPY је депрецирао и у односу на USD, те је курс USDJPY забиљежио раст са нивоа 135,70 на ниво од 137,98.

Одрицање од одговорности (Disclamer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као посљедица кориштења или немогућности кориштења информација, материјала или садржаја, или за посљедице одлука донесених на основу њих.

НАФТА И ЗЛАТО

На отварању тржишта у понедјељак цијена једног барела сирове нафте је износила је 70,04 USD (64,56 EUR). Почетком седмице цијена је забиљежила благи раст након што је OPEC+ смањио понуду, а што је имало већи утицај на раст цијене у односу на економску забринутост у САД и Кини. Тржиште је и даље опрезно, али се очекује да ће глобална понуда нафте остати смањена у другој половини 2023. године. IEA је у посљедњем извјештају са тржишта нафте навела да је тражња Кине за нафтом повећана бржим темпом него што се очекивало, те су повећане прогнозе тражње нафте за ову годину за 200.000 барела дневно на укупних 2,2 милиона барела дневно. Високи представник ЕУ за спољну политику Joseph Borrell је изјавио да ЕУ треба сузбити препродају руске нафте која из Индије долази у Европу као рафинисано гориво, укључујући дизел, истичући да је ова ситуација заобилажење санкција уведених Русији. Средином седмице цијена је значајно повећана након извјештаја које је објавила IEA, а у којем је наведено да ће тражња за нафтом надмашити понуду за 2 милиона барела дневно током друге половине године, при чему ће Кина чинити 60% тражње за нафтом. Ипак, разочаравајући економски подаци за економски раст САД и забринутост око повећања нивоа задуживања САД и даље држе тржишни сентимент на опрезу. До краја седмице цијена нафте је смањена након што су објављени прилично добри економски подаци за САД, а што је довело до апрецијације USD и посљедично до смањења цијене нафте. Такође, очекивања да ће Фед на састанку у јуну повећати каматну стопу има потенцијални утицај на тражњу за нафтом.

На затварању тржишта у петак цијена једног барела сирове нафте је износила 71,55 USD (66,22 EUR). Посматрано на седмичном нивоу цијена нафте је повећана за 2,16%.

Граф 3: Кретање цијене нафте током протекле седмице

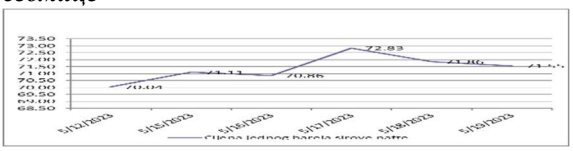

На отварању лондонске берзе метала у понедјељак цијена једне фине унце злата је износила 2.010,77 USD (EUR 1.853,45). Почетком седмице цијена злата је повећана углавном под утицајем слабијег USD. У сваком случају тензије око горњег нивоа задуживања у САД и очекивања да је Фед окончао циклусе раста каматних стопа дају подршку цијени злата. Наредног дана цијена је смањена под утицајем апрецијације USD и због изјава појединих званичника Феда које су протумачене као подстицај за даљи раст референтне каматне стопе. У наредним данима цијена је наставила да се смањује, те се нашла близу најнижег нивоа од почетка априла, а као резултат солидних економских података за САД и појачаних шпекулација да Фед ипак неће одгодити повећање референтне каматне стопе у јуну. Пад цијене вођен је добрим подацима са тржишта рада у САД, али и оптимизмом око постизања споразума везано за горњи ниво задуживања САД, што је пружило подршку за апрецијацију USD, раст цијена акција и посљедично пад цијене злата јер је смањена тражња за сигурним инвестицијама. Крајем седмице цијена злата је забиљежила раст. Иако је цијена иницијално биљежила пад под утицајем оптимизма да ће политичари у САД ускоро постићи споразум о подизању горње границе дуга, касније се преокренуло те је цијена повећана након што је Powell истакао да каматне стопе можда неће морати повећавати тако високо с обзиром на кредитне стресове који постоје у банкарском сектору. Цијена злата је под снажним утицајима ишчекивања постизања споразума о горњем нивоу задуживања, као и очекивања кретања референтне каматне стопе Феда. На затварању тржишта у петак цијена једне фине унце злата је износила 1.977,81 USD (EUR 1.830,46). У односу на претходну седмицу цијена злата је смањена за 1,64%.
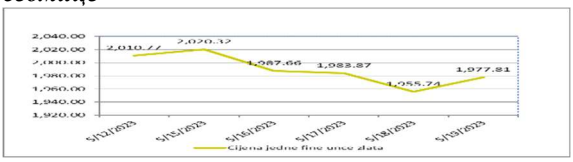
Граф 4: Кретање цијене злата током протекле седмице